

DANSK UDVIKLINGSSTØTTE TIL MENNESKERETTIGHEDER I MELLEMMERIKA

Det Inter-amerikanske menneskerettighedssystem | Uafhængige dommere i Honduras

Resultat: International fordømmelse af statskuppet i Honduras

Baggrund

D. 28. juni 2009 blev en dag, man sent glemmer i Honduras. Ved dag gry brød en gruppe soldater ind i præsidentens residens i hovedstaden Tegucigalpa. De vækkede den sovende præsident Manuel Zelaya, slæbte ham ud af huset og transporterede ham mod hans vilje til lufthavnen i Toncontín. Derfra sikrede de sig, at han blev sat ombord på et fly til Costa Rica.

Indenfor få timer havde Latinamerika gennemlevet sit første militærkup i det 21. århundrede - og ét af de mest åbenlyse statskup i kontinentets nyere historie.

Samme dag, og i dagene der fulgte, protesterede i titusindvis af mennesker i Honduras mod dette brud på den forfatningsmæssige orden i landet. Kuppet blev senere dømt 'lovligt' af Højesteretten i Honduras, som erklærede at hærens handlinger var 'patriotiske'. Højesteret henviste til idéen om 'forfatningsmæssig succession' for at stoppe en præsident der ellers var villig til at spørge befolkningen via folkeafstemning om, hvorvidt det skulle være muligt at genvælge præsidenten.

Uafhængige dommere forsvare demokratiet i Honduras

I den honduranske by San Pedro Sula protesterede særligt 4 dommere mod statskuppet i Honduras i 2009:

Tirza Flores Lanza (appeldommer), Adán Guillermo López Lone (strafferetsdommer), Ramón Barrios Maldonado (dommer) og Luis Alonso Chévez de la Rocha (lægdommer). De er alle medlemmer af foreningen *AJD, Asociación de Jueces por la Democracia en Honduras* (Dommere for Demokrati i Honduras).

De fire dommere nægtede at følge Højesterets instruktioner om at gå på gaden og udtale sig til fordel for bruddet på forfatningen. Tværtimod gik de på gaden for at protestere mod statskuppet, udtrykte deres holdninger i akademiske kredse og fremlagde retsmidler (habeas corpus) til fordel for Zelaya og hans ministre, og krævede, at sagen kom for en domstol.

Pro-Derechos programmet muliggjorde

- Internationalt oplysningsarbejde for at udbrede kendskabet til de uretfærdige afskedigelser af de honduranske dommere. En række organisationer præsenterede amici curiae (de præsenterede sig som tredjepart til støtte for sagsøger) ved den Inter-amerikanske menneskerettighedsdomstol og en delegation af advokater og dommerorganisationer rejste til forskellige lande for at skabe opmærksomhed om sagen.
- Flere partnere i Pro-Derechos programmet arbejdede sammen for at sagen kunne komme hurtigt i høring ved menneskerettighedsdomstolen: menneskerettigheds-organisationen CEJIL, civilsamfunds-fonden GESCCA (gennem AJD), den inter-amerikanske menneskerettighedskommission og den inter-amerikanske menneskerettighedsdomstol.
- En vigtig sag for den Inter-amerikanske menneskerettighedsdomstol som angår statskuppet i Honduras, som flere politiske aktører endnu ikke har anerkendt som et kup.
- Forberedelsen af en vigtig afgørelse fra domstolen, som gør det muligt at skabe mere klarhed om principperne for retfærdig rettergang, og som vil begrænse en vilkårlig brug af disciplinære midler som kan straffe dommere der handler uafhængigt.

De fem dommers kritik af militærkuppet førte til, at de blev afskediget fra deres stillinger, uden at den korrekte administrative procedure blev fulgt.

Repræsentanter for den honduranske stat under sags høringen i den Inter-amerikanske menneskerettighedsdomstol

De uretmæssige afskedigelser blev behandlet af en række vigtige internationale organisationer, herunder af FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder (i deres rapport om statskuppet), af den Inter-amerikanske Menneskerettighedskommissionen (i deres rapporter om statskuppet i 2009 og 2010), af FN's særlige rapportør om advokaters og dommers uafhængighed og af FN's særlige rapportør angående menings- og ytringsfrihed.

Dommerne lagde sag an mod den honduranske stat ved den Inter-amerikanske menneskerettighedsdomstol i 2014 og de forventes at få medhold i afgørelsen i 2015.

Det er den første sag Menneskerettighedsdomstolen vil afgøre angående kuppet i Honduras, og det er domstolens første sag nogensinde om dommers uafhængighed i Mellemerika.

Den danske støtte til civilsamfunds-fonden GESCCA (*Gestión del Empoderamiento de la Sociedad Civil*) udgør 15,08 mio. DKK over to år og administreres af de danske NGO'er IBIS og Folkekirkens Nødhjælp. GESCCA har støttet 7 organisationer i Mellemerika, herunder AJD. Gennem Pro-Derechos støtter Danmark ligeledes det Inter-amerikanske Menneskerettighedssystem (kommissionen og domstolen) med 17,5 mio. DKK, og menneskerettighedsorganisationen CEJIL modtager 6 mio. DKK.